

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Хмельницького національного Університету

Віктор ЛОПАТОВСЬКИЙ

09 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Право екологічної безпеки України

Призначення Робочої програми

Рівень вищої освіти

Мова навчання

Обсяг дисципліни, кредитів ЄКТС

Статус дисципліни

Факультет міжнародних відносин і права

Кафедра права

Для освітніх програм різних спеціальностей

Перший бакалаврський

Українська

4

Вибіркова загальної підготовки

Форма навчання	Обсяг дисципліни		Кількість годин					Форма семестрового контролю		
	Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття					Самостійна робота (в т.ч. ІРС)	Залік	Іспит
			Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття			
Д	4	120	51	34		17		69	+	

Робоча програма складена на основі освітніх програм підготовки бакалаврів та стандартів вищої освіти

Робоча програма складена канд. юрид. наук., доцентом Тетяною ЛАГОЙДОЮ
Підпис(и) автора(ів) Ступінь, вчене звання, Ім'я, ПРІЗВИЩЕ автора(ів)

Схвалена на засіданні кафедри _____ права _____ Протокол № 1 від 1 вересня 2023 р.
Назва

Зав. кафедри _____ права _____ Микола ВАВРИНЧУК
Назва Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький 2023

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва факультету	Підпис	Ім'я, ПРИЗВИЩЕ
Декан (заступник)	Міжнародне відео- семінари	<i>[Signature]</i>	Віталіє Буряк
Декан (заступник)	_____	_____	_____
Декан (заступник)	_____	_____	_____
Декан (заступник)	_____	_____	_____
Декан (заступник)	_____	_____	_____
Декан (заступник)	_____	_____	_____

3) Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна «Право екологічної безпеки України» є однією із фахових і займає провідне місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 081 «Право» за освітньо-професійною програмою «Право».

Вивчення «Права екологічної безпеки України» сприяє формуванню здобувачів освіти як фахівців з права. Студенти отримують теоретичні знання, практичні навички і уміння у сфері права екологічної безпеки щодо зміст правового регулювання права екологічної безпеки, його базових критеріїв. Для цього ними аналізуються його джерела, визначаються права та обов'язки суб'єктів забезпечення екологічної безпеки, окреслюються правові засади та особливості правового регулювання екологічної безпеки в окремих сферах суспільного життя та щодо впливу певних негативних факторів.

Відповідно до *Стандарту вищої освіти* із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

- **компетентності.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності в сфері права екологічної безпеки. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. Здатність аналізувати еколого-правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції при їх вирішенні. Здатність до критичного та системного аналізу еколого-правових явищ, що стосуються екологічної безпеки.

- **програмні результати навчання.** Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога і діяти відповідно до отриманих рекомендацій. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм екологічного матеріального і процесуального права, що регулюють питання екологічної безпеки. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані еколого-правові висновки. Надавати методичну і практичну допомогу у моделюванні та реалізації проектів та програм, планів і договорів в сфері екологічної безпеки.

Мета дисципліни «Право екологічної безпеки» є формування системи спеціальних знань про екологічну безпеку, її зміст, місце в національній політиці та системі права України, про систему органів державної влади, місцевих органів, корпоративного та громадського управління екологічною безпекою та про конкретний перелік заходів, які вони уповноважені здійснювати для реалізації функцій у сфері екологічної безпеки.

Предмет дисципліни. Правова характеристика антропохоронних правовідносин, базове екологічне законодавство по праву екологічної безпеки та практика його застосування.

Завдання дисципліни. Завданням дисципліни є глибоке вивчення студентами законодавчих актів, теорії права екологічної безпеки, а також вироблення ними практичних навичок щодо застосування законодавства при вирішенні конкретних ситуацій.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен *знати*: поняття, види, принципи, зміст та межі екологічної безпеки, предмет, об'єкт правовідносини права екологічної безпеки; зміст екологічного ризику та його взаємозв'язок із екологічно небезпечною діяльністю та екологічною безпекою; нормативне закріплення та гарантії права громадян на екологічну безпеку; зміст та пріоритетні напрямки державної політики України у сфері забезпечення екологічної безпеки; правове регулювання екологічної безпеки на національному та міжнародному рівнях, недоліки законодавства у цій сфері, шляхи вдосконалення та розвитку, актуальні проблеми та законопроекти у даній сфері; систему органів управління екологічною безпекою та їх загальні і спеціальні функції; наявне закріплення юридичної відповідальності різних видів за порушення вимог, норм і правил екологічної безпеки; особливості та види пооб'єктових правовідносин із забезпечення екологічної безпеки.

4) Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:		
	лекції	семінари та практичні роботи	самостійну роботу
Тема 1. Теоретико-правова характеристика права екологічної безпеки.	4	2	6
Тема 2. Оцінка впливу на довкілля як гарантія екологічної безпеки.	2	1	4
Тема 3. Забезпечення екологічної безпеки, захисту населення і територій за надзвичайних екологічних ситуацій.	2	1	4
Тема 4. Місце інформаційно екологічного забезпечення в системі екологічної безпеки.	2	1	4
Тема 5. Дозвільна система як засіб забезпечення екологічної безпеки.	2	1	4
Тема 6. Правові засади забезпечення екологічної безпеки населених пунктів, рекреаційних і лікувально-оздоровчих зон та територій.	2	1	4
Тема 7. Правове регулювання екологічного аудиту та екологічного страхування в системі права екологічної безпеки	2	1	4
Тема 8. Правове регулювання екологічної стандартизації, нормування та сертифікації в системі права екологічної безпеки.	2	1	4
Тема 9. Правові засади забезпечення екологічної безпеки в промисловості.	2	1	4
Тема 10. Правові засади забезпечення екологічної безпеки на транспорті.	2	1	4
Тема 11. Правові засади забезпечення екологічної безпеки у сільському господарстві.	2	1	4
Тема 12. Правові засади забезпечення продовольчої, біологічної та генетичної безпеки як складових екологічної безпеки.	2	1	4
Тема 13. Правові засади забезпечення екологічної безпеки у сфері поводження з відходами.	2	1	4
Тема 14. Право громадян на екологічну безпеку.	2	1	5
Тема 15. Проблеми формування інституту юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки.	2	1	5
Тема 16. Міжнародно-правовий аспект забезпечення екологічної безпеки.	2	1	5
Разом за семестр	34	17	69

5) Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст лекційного курсу

Номер Лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Теоретико-правова характеристика права екологічної безпеки. Поняття та ознаки екологічної безпеки. Юридична природа екологічної безпеки.</p> <p>Принципи екологічної безпеки. Критерії екологічної безпеки. Екологічний ризик в системі права екологічної безпеки. Механізм правового забезпечення екологічної безпеки.</p> <p><i>Література</i> [1-6; 9, 11, 13, 15]</p>	4
2	<p>Тема 2. Оцінка впливу на довкілля як гарантія екологічної безпеки. Загальні положення про оцінку впливу на навколишнє природне середовище як засобу забезпечення екологічної безпеки. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля. Етапи оцінки впливу на довкілля.</p> <p><i>Література</i> [1-6; 17, 19]</p>	2
3	<p>Тема 3. Забезпечення екологічної безпеки, захисту населення і територій за надзвичайних екологічних ситуацій. Теоретико-правова характеристика інституту надзвичайних екологічних ситуацій. Законодавство про надзвичайні екологічні ситуації. Інституційно-функціональне забезпечення відносин, що виникають у зв'язку з надзвичайними екологічними ситуаціями. Правовий режим зони надзвичайної екологічної ситуації.</p> <p><i>Література</i> [1-6]</p>	2
4	<p>Тема 4. Місце інформаційно екологічного забезпечення в системі екологічної безпеки. Поняття та юридична природа екологічного інформаційного забезпечення. Форми екологічного інформаційного забезпечення. Механізм екологічного інформаційного забезпечення. Режими доступу до публічної інформації в сфері екологічної безпеки.</p> <p><i>Література</i> [1-6; 8; 20, 21]</p>	2
5	<p>Тема 5. Дозвільна система як засіб забезпечення екологічної безпеки. Юридична природа дозвільної системи в галузі екології. Нормативне регулювання дозвільної системи в галузі екології. Документи дозвільного характеру як засіб забезпечення екологічної безпеки.</p> <p><i>Література</i> [1-6]</p>	2
6	<p>Тема 6. Правові засади забезпечення екологічної безпеки населених пунктів, рекреаційних і лікувально-оздоровчих зон та територій. Законодавчі засади забезпечення екологічної безпеки при розміщенні і розвитку населених пунктів. Законодавчі засади забезпечення екологічної безпеки рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон та територій. Зонування територій рекреаційного та лікувально-оздоровчого призначення як необхідна умова забезпечення їх екологічної безпеки.</p> <p><i>Література</i> [1-6]</p>	2
7	<p>Тема 7. Правове регулювання екологічного аудиту та екологічного страхування в системі права екологічної безпеки. Поняття та</p>	2

	<p>юридична природа екологічного аудиту і екологічного страхування та їх місце в системі права екологічної безпеки. Правовий механізм регулювання екологічного аудиту та екологічного страхування у системі права екологічної безпеки, їх форми та види. Проблеми практики застосування законодавства про екологічний аудит та екологічне страхування щодо забезпечення екологічної безпеки.</p> <p><i>Література [1-6]</i></p>	
8	<p>Тема 8. Правове регулювання екологічної стандартизації, нормування та сертифікації в системі права екологічної безпеки. Поняття, юридична природа екологічної стандартизації, нормування, сертифікації та їх місце в системі права екологічної безпеки. Правовий механізм регулювання екологічної стандартизації, нормування та сертифікації щодо забезпечення екологічної безпеки. Проблеми практики застосування законодавства про екологічну стандартизацію, нормування та сертифікацію щодо забезпечення екологічної безпеки.</p> <p><i>Література [1-6]</i></p>	2
9	<p>Тема 9. Правові засади забезпечення екологічної безпеки в промисловості. Поняття правового забезпечення екологічної безпеки в промисловості. Організаційно-правові форми забезпечення екологічної безпеки в промисловості. Правове забезпечення екологічної безпеки у процесі планування та проектування господарської діяльності. Правове забезпечення екологічної безпеки на стадії експлуатації промислових об'єктів.</p> <p><i>Література [1-6; 13]</i></p>	2
10	<p>Тема 10. Правові засади забезпечення екологічної безпеки на транспорті. Юридична природа екологічної безпеки на транспорті. Екологічний ризик як основний критерій правового забезпечення екологічної безпеки на транспорті. Організаційно-правове забезпечення екологічної безпеки на транспорті. Правові засади забезпечення екологічної безпеки на транспорті.</p> <p><i>Література [1-6]</i></p>	2
11	<p>Тема 11. Правові засади забезпечення екологічної безпеки у сільському господарстві. Поняття екологічної безпеки в сільському господарстві та правові засади її забезпечення. Правові засади забезпечення екологічної безпеки в процесі меліорації земель. Правові засади поводження з пестицидами та агрохімікатами з метою забезпечення екологічної безпеки у сільському господарстві.</p> <p><i>Література [1-6; 8]</i></p>	2
12	<p>Тема 12. Правові засади забезпечення продовольчої, біологічної та генетичної безпеки як складових екологічної безпеки. Поняття, ознаки та критерії продовольчої, біологічної і генетичної безпеки за законодавством України, їх співвідношення з екологічною безпекою. Правові засоби захисту права громадян на безпечність харчових продуктів (внутрішню екологічну безпеку). Правові засади поводження з генетично-модифікованими організмами. Особливості</p>	2

	державного управління та регулювання в сфері продовольчої, біологічної і генетичної безпеки. <i>Література</i> [1-6]	
13	Тема 13. Правові засади забезпечення екологічної безпеки у сфері поводження з відходами. Юридичне визначення та ознаки відходів як об'єктів підвищеної екологічної небезпеки, їх розмежування з іншими суміжними поняттями. Правові засади дозвільної системи у сфері поводження з відходами. Ліцензування операцій у сфері поводження з небезпечними відходами. Правове регулювання перевезення екологічно-небезпечних відходів. <i>Література</i> [1-6; 12]	2
14	Тема 14. Право громадян на екологічну безпеку. Поняття та правове регулювання права громадян на екологічну безпеку. Зміст права громадян на екологічну безпеку. Критерії права громадян на екологічну безпеку. Стан розвитку інституту юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки. <i>Література</i> [1-6; 14, 18, 22]	2
15	Тема 15. Проблеми формування інституту юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки. Характер, рівні та форми реалізації юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки. Види юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки. Механізм реалізації позитивної юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки. <i>Література</i> [1-6]	2
16	Тема 16. Міжнародно-правовий аспект забезпечення екологічної безпеки. Поняття міжнародної екологічної безпеки. Характеристика міжнародного права екологічної безпеки. Джерела міжнародного права екологічної безпеки. Участь України у міжнародно-правовому співробітництві в сфері забезпечення екологічної безпеки. <i>Література</i> [1-6]	2
	<i>Разом за семестр</i>	34

5.2. Зміст семінарських занять

Номер заняття	Теми семінарських занять	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Теоретико-правова характеристика права екологічної безпеки. Поняття та ознаки екологічної безпеки. Юридична природа екологічної безпеки.</p> <p>Принципи екологічної безпеки. Критерії екологічної безпеки. Екологічний ризик в системі права екологічної безпеки. Механізм правового забезпечення екологічної безпеки.</p> <p><i>Література</i> [1-6; 9, 11, 13, 15]</p>	2
2	<p>Тема 2. Оцінка впливу на довкілля як гарантія екологічної безпеки. Загальні положення про оцінку впливу на навколишнє природне середовище як засобу забезпечення екологічної безпеки. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля. Етапи оцінки впливу на довкілля.</p> <p><i>Література</i> [1-6; 17, 19]</p>	1
3	<p>Тема 3. Забезпечення екологічної безпеки, захисту населення і територій за надзвичайних екологічних ситуацій. Теоретико-правова характеристика інституту надзвичайних екологічних ситуацій. Законодавство про надзвичайні екологічні ситуації. Інституційно-функціональне забезпечення відносин, що виникають у зв'язку з надзвичайними екологічними ситуаціями. Правовий режим зони надзвичайної екологічної ситуації.</p> <p><i>Література</i> [1-6]</p>	1
4	<p>Тема 4. Місце інформаційно екологічного забезпечення в системі екологічної безпеки. Поняття та юридична природа екологічного інформаційного забезпечення. Форми екологічного інформаційного забезпечення. Механізм екологічного інформаційного забезпечення. Режими доступу до публічної інформації в сфері екологічної безпеки.</p> <p><i>Література</i> [1-6; 8; 20, 21]</p>	1
5	<p>Тема 5. Дозвільна система як засіб забезпечення екологічної безпеки. Юридична природа дозвільної системи в галузі екології. Нормативне регулювання дозвільної системи в галузі екології. Документи дозвільного характеру як засіб забезпечення екологічної безпеки.</p> <p><i>Література</i> [1-6]</p>	1
6	<p>Тема 6. Правові засади забезпечення екологічної безпеки населених пунктів, рекреаційних і лікувально-оздоровчих зон та територій. Законодавчі засади забезпечення екологічної безпеки при розміщенні і розвитку населених пунктів. Законодавчі засади забезпечення екологічної безпеки рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон та територій. Зонування територій рекреаційного та лікувально-оздоровчого призначення як необхідна умова забезпечення їх екологічної безпеки.</p> <p><i>Література</i> [1-6]</p>	1
7	<p>Тема 7. Правове регулювання екологічного аудиту та екологічного</p>	1

	<p>страхування в системі права екологічної безпеки. Поняття та юридична природа екологічного аудиту і екологічного страхування та їх місце в системі права екологічної безпеки. Правовий механізм регулювання екологічного аудиту та екологічного страхування у системі права екологічної безпеки, їх форми та види. Проблеми практики застосування законодавства про екологічний аудит та екологічне страхування щодо забезпечення екологічної безпеки.</p> <p><i>Література</i> [1-6]</p>	
8	<p>Тема 8. Правове регулювання екологічної стандартизації, нормування та сертифікації в системі права екологічної безпеки. Поняття, юридична природа екологічної стандартизації, нормування, сертифікації та їх місце в системі права екологічної безпеки. Правовий механізм регулювання екологічної стандартизації, нормування та сертифікації щодо забезпечення екологічної безпеки. Проблеми практики застосування законодавства про екологічну стандартизацію, нормування та сертифікацію щодо забезпечення екологічної безпеки.</p> <p><i>Література</i> [1-6]</p>	1
9	<p>Тема 9. Правові засади забезпечення екологічної безпеки в промисловості. Поняття правового забезпечення екологічної безпеки в промисловості.</p> <p>Організаційно-правові форми забезпечення екологічної безпеки в промисловості. Правове забезпечення екологічної безпеки у процесі планування та проектування господарської діяльності. Правове забезпечення екологічної безпеки на стадії експлуатації промислових об'єктів.</p> <p><i>Література</i> [1-6; 13]</p>	1
10	<p>Тема 10. Правові засади забезпечення екологічної безпеки на транспорті.</p> <p>Юридична природа екологічної безпеки на транспорті. Екологічний ризик як основний критерій правового забезпечення екологічної безпеки на транспорті. Організаційно-правове забезпечення екологічної безпеки на транспорті. Правові засади забезпечення екологічної безпеки на транспорті.</p> <p><i>Література</i> [1-6]</p>	1
11	<p>Тема 11. Правові засади забезпечення екологічної безпеки у сільському господарстві. Поняття екологічної безпеки в сільському господарстві та правові засади її забезпечення. Правові засади забезпечення екологічної безпеки в процесі меліорації земель. Правові засади поводження з пестицидами та агрохімікатами з метою забезпечення екологічної безпеки у сільському господарстві.</p> <p><i>Література</i> [1-6; 8]</p>	1
12	<p>Тема 12. Правові засади забезпечення продовольчої, біологічної та генетичної безпеки як складових екологічної безпеки. Поняття, ознаки та критерії продовольчої, біологічної і генетичної безпеки за законодавством України, їх співвідношення з екологічною безпекою. Правові засоби захисту права громадян на безпечність харчових продуктів (внутрішню екологічну безпеку). Правові засади поводження з генетично-модифікованими організмами. Особливості</p>	1

	державного управління та регулювання в сфері продовольчої, біологічної і генетичної безпеки. <i>Література</i> [1-6]	
13	Тема 13. Правові засади забезпечення екологічної безпеки у сфері поводження з відходами. Юридичне визначення та ознаки відходів як об'єктів підвищеної екологічної небезпеки, їх розмежування з іншими суміжними поняттями. Правові засади дозвільної системи у сфері поводження з відходами. Ліцензування операцій у сфері поводження з небезпечними відходами. Правове регулювання перевезення екологічно-небезпечних відходів. <i>Література</i> [1-6; 12]	1
14	Тема 14. Право громадян на екологічну безпеку. Поняття та правове регулювання права громадян на екологічну безпеку. Зміст права громадян на екологічну безпеку. Критерії права громадян на екологічну безпеку. Стан розвитку інституту юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки. <i>Література</i> [1-6; 14, 18, 22]	1
15	Тема 15. Проблеми формування інституту юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки. Характер, рівні та форми реалізації юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки. Види юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки. Механізм реалізації позитивної юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки. <i>Література</i> [1-6]	1
16	Тема 16. Міжнародно-правовий аспект забезпечення екологічної безпеки. Поняття міжнародної екологічної безпеки. Характеристика міжнародного права екологічної безпеки. Джерела міжнародного права екологічної безпеки. Участь України у міжнародно-правовому співробітництві в сфері забезпечення екологічної безпеки. <i>Література</i> [1-6]	1
	<i>Разом за семестр</i>	17

5.3 Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота здобувачів вищої освіти денної форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до семінарських занять, тестування з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуального завдання тощо.

На самостійне опрацювання здобувачів виносяться окремі питання всіх тем, а також деякі нормативно-правові документи, які регулюють екологічні правовідносини. З навчальної дисципліни студенти пишуть аналітичні довідки в обсязі 3-5 сторінок і здають їх на 15,16-му семінарських заняттях. Тему аналітичної довідки студент вибирає самостійно із запропонованого тематичного переліку. Керівництво самостійною роботою здійснює викладач згідно з розкладом консультацій в позаурочний час.

Зміст самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	К-ть годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу «Теоретико-правова характеристика права екологічної безпеки» та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття за темою №1.	6
2	Опрацювання лекційного матеріалу «Оцінка впливу на довкілля як гарантія екологічної безпеки» та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття за темою №2.	4
3	Опрацювання лекційного матеріалу «Забезпечення екологічної безпеки, захисту населення і територій за надзвичайних екологічних ситуацій» та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття за темою №3.	4
4	Опрацювання лекційного матеріалу «Місце інформаційно екологічного забезпечення в системі екологічної безпеки» та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття за темою № 4.	4
5	Опрацювання лекційного матеріалу «Дозвільна система як засіб забезпечення екологічної безпеки» та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття за темою № 5. Опрацювання нормативно-правових актів, підготовка до контрольної роботи.	4
6	Опрацювання лекційного матеріалу «Правові засади забезпечення екологічної безпеки населених пунктів, рекреаційних і лікувально-оздоровчих зон та територій» та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття за темою № 6.	4
7	Опрацювання лекційного матеріалу «Правове регулювання екологічного аудиту та екологічного страхування в системі права екологічної безпеки» та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття за темою № 7.	4
8	Опрацювання лекційного матеріалу «Правове регулювання екологічної стандартизації, нормування та сертифікації в системі права екологічної безпеки» та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття за темою № 8.	4
9	Опрацювання лекційного матеріалу «Правові засади забезпечення екологічної безпеки в промисловості» та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття за темою № 9.	4
10	Опрацювання лекційного матеріалу «Правові засади забезпечення екологічної безпеки на транспорті» та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття за темою № 10.	4
11	Опрацювання лекційного матеріалу «Правові засади забезпечення екологічної безпеки у сільському господарстві» та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття за темою №10, підготовка до тестового контролю за темою № 11.	4

12	Опрацювання лекційного матеріал «Правові засади забезпечення продовольчої, біологічної та генетичної безпеки як складових екологічної безпеки» та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття за темою №12.	4
13	Опрацювання лекційного матеріал «Правові засади забезпечення екологічної безпеки у сфері поводження з відходами» та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття за темою № 13.	5
14	Опрацювання лекційного матеріал «Право громадян на екологічну безпеку» та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття за темою № 14.	5
15	Опрацювання лекційного матеріал «Проблеми формування інституту юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки» та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття за темою № 15.	5
16	Опрацювання лекційного матеріал «Міжнародно-правовий аспект забезпечення екологічної безпеки» та нормативно-правових актів, підготовка до семінарського заняття за темою № 16.	5
Разом за семестр		69

5.4 Орієнтовна тематика індивідуального завдання для самостійної роботи здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти

Важливим принципом самостійної роботи є індивідуальна робота кожного здобувачів. Її призначенням є: поглиблення теоретичних знань, отриманих на лекціях; заохочення їх до аналізу нормативно-правових джерел екологічного спрямування, активної творчої роботи із опрацюванням рекомендованої літератури; забезпечення майбутніх фахівців усіх напрямів підготовки знаннями основних еколого-правових положень, що стосуються їх професійної діяльності; формування у студентів вміння орієнтуватися в екологічних нормативних джерелах; вироблення у майбутніх спеціалістів практичних навичок реалізації норм чинного екологічного законодавства.

Індивідуальна робота передбачає підготовку аналітичної довідки з обраної здобувачами тематики, а також підготовку до семінарсько-практичних занять протягом семестру.

Виконання індивідуального завдання включає в себе п'ять основних етапів:

- 1) вибір теми дослідження;
- 2) підбір матеріалів;
- 3) опрацювання літератури;
- 4) написання тексту;
- 5) оформлення роботи.

Індивідуальна робота є складовою вивчення змісту навчальної дисципліни та будується на репродуктивному, репродуктивно-творчому та творчо-пошуковому рівнях. Вона сприяє розвитку творчої активності студентів, прищеплює навички, необхідні для самоосвіти, пошуку шляхів вдосконалення професійної діяльності після закінчення навчання.

Теми індивідуальної роботи мають науково-дослідний характер, підвищену складність, виступають певним тематичним доповненням семінарського заняття, методом поглибленої підготовки до нього і мають готуватись у вигляді аналітичної довідкової інформації.

Аналітична довідка готується у письмовому викладі, має аналітично-описовий характер і здійснюється шляхом аналізу різних інформаційних джерел. Теми аналітичних довідок нище. Аналітична довідка повинна мати чітку логічну побудову і її складові мають логічно поєднуватися і відповідати одна одній.

Даний вид роботи не є чисто реферативним і окрім загальної інформації має містити (не менше 30 відсотків) аналіз практики застосування описаного з використанням статистичної інформації, прикладів з судової практики, діаграм, графіків, таблиць і т. ін.

Література з теми аналітичної довідки повинна мати пізнавальне значення у контексті вивчення та осмислення дисципліни. Матеріали у списку слід оформляти згідно з державними стандартами України.

Аналітична довідка має бути виконана машинописним способом 14 шрифтом з одинарним

інтервалом загальним обсягом до 5 сторінок. Робота виконується на стандартних аркушах формату А4 грамотно, без помарок і виправлень.

На першій сторінці аналітичної довідки є титульний аркуш, де вказується тема, прізвище, ім'я та по-батькові автора, спеціальність, курс, група.

При підготовці аналітичної довідки ставиться наступна мета:

– систематизація, закріплення та розширення отриманих теоретичних знань за фахом і їхнім застосуванням для постановки і рішення конкретних наукових і прикладних (практичних) завдань;

– поглиблення навичок ведення самостійної роботи, оволодіння сучасними методами постановки і аналізу проблем;

– уміння критично аналізувати літературу, творчо обговорювати результати роботи, вести наукову полеміку.

Аналітична робота повинна:

– мати творчий характер з використанням актуальних статистичних даних і діючих нормативних-правових актів;

– відповідати вимогам логічного і чіткого викладу матеріалу, доказовості і вірогідності фактів;

– відображати вміння студента користуватися раціональними прийомами пошуку, відбору, обробки та систематизації інформації, здатності працювати з нормативно-правовими актами.

Індивідуальне завдання студенти виконують під керівництвом викладача, що проводить у них практичні заняття за тематикою, яка подається у цих методичних вказівках. Якість виконання враховується при підсумковому контролі.

Аналітичні довідки здаються студентами на 15-му і 16-му семінарських заняттях.

Тематика аналітичних довідок для самостійної роботи здобувачів бакалаврського рівня денної форми навчання

1. Місце права екологічної безпеки в системі екологічного права України.
2. Екологічні проблеми України, що визначають стратегію державної екологічної політики в сфері забезпечення екологічної безпеки.
3. Роль екологічної свідомості у забезпеченні екологічної безпеки.
4. Забезпечення екологічно збалансованого природокористування.
5. Конституційні основи екологічної безпеки.
6. Тенденції розвитку міжнародної нормативної бази забезпечення екологічної безпеки.
7. Генезис міжнародного регулювання екологічної безпеки.
8. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері екологічної безпеки.
9. Заходи запобігання порушень в сфері екологічної безпеки.
10. Участь громадськості у процесі забезпечення екологічної безпеки.
11. Юридична природа ресурсно-екологічної безпеки.
12. Клімат як об'єкт міжнародно-правової охорони.
13. Основні напрямки політики з питань попередження зміни клімату.
14. Правове регулювання екологічного маркування.
15. Правове регулювання екологічного декларування.
16. Екологічна безпека будівельних матеріалів.
17. Екологічна безпека дитячих іграшок.
18. Екологічна безпека продуктів харчування.
19. Екологічна безпека в політичній сфері держави.
20. Забезпечення екологічної безпеки військової діяльності.

б) Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних методів. Зокрема, лекції проводяться в основному словесними методами, а семінарські заняття проводяться з використанням інформаційних технологій і мають за мету – набуття студентами практичних навичок з вирішення практичних завдань, передбачених конкретними званнями до відповідних тем, а також підготовки процесуальних документів.

7) Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та семінарських занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу з теми;
- презентація і захист індивідуальних завдань тощо.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати поточного контролю.

8) Оцінювання результатів навчання здобувачів бакалаврського рівня у семестрі

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Оцінка, яка виставляється за семінарське заняття, складається з таких елементів: знання студентом відповідного теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті конструктивні рішення; своєчасне здавання аналітичної довідки.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється тестуванням. Виконання індивідуального завдання завершується його здаванням у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Оцінювання знань здобувачів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за національною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Здобувач глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві похибки .
Добре	Здобувач виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві–три несуттєві помилки .
Задовільно	Здобувач виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.

Незадовільно	Здобувач виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.
--------------	---

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання здобувачів у шостому семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Самостійна, індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Семінарські заняття	Аналітична довідка	
УО (мінімальна кількість оцінок усього опитування – 4)	1	
ВК: 0,7	0,3	

Примітка: УО- усне опитування, ВК – ваговий коефіцієнт.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання	
A	4,75–5,00	5	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків
B	4,25–4,74	4	Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Оцінка, яка виставляється за заняття, складається з таких елементів: усне опитування здобувачів; знання теоретичного матеріалу з теми; якість оформлення процесуальних документів; вміння студента обґрунтувати прийняті конструктивні рішення; своєчасне вирішення практичного завдання.

Пропущене семінарське заняття здобувач повинен відпрацювати на кафедрі у встановлений викладачем термін з реєстрацією у відповідному журналі кафедри, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

9) Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Поняття та ознаки екологічної безпеки.
2. Юридична природа екологічної безпеки.
3. Принципи екологічної безпеки.
4. Критерії екологічної безпеки.
5. Екологічний ризик в системі права екологічної безпеки.
6. Механізм правового забезпечення екологічної безпеки.
7. Загальні положення про оцінку впливу на навколишнє природне середовище як засобу забезпечення екологічної безпеки.

8. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля.
9. Етапи оцінки впливу на довкілля.
10. Теоретико-правова характеристика інституту надзвичайних екологічних ситуацій.
11. Законодавство про надзвичайні екологічні ситуації.
12. Інституційно-функціональне забезпечення відносин, що виникають у зв'язку з надзвичайними екологічними ситуаціями.
13. Правовий режим зони надзвичайної екологічної ситуації.
14. Поняття та юридична природа екологічного інформаційного забезпечення.
15. Форми екологічного інформаційного забезпечення.
16. Механізм екологічного інформаційного забезпечення.
17. Режимми доступу до публічної інформації в сфері екологічної безпеки.
18. Юридична природа дозвільної системи в галузі екології.
19. Нормативне регулювання дозвільної системи в галузі екології.
20. Документи дозвільного характеру як засіб забезпечення екологічної безпеки.
21. Законодавчі засади забезпечення екологічної безпеки при розміщенні і розвитку населених пунктів.
22. Законодавчі засади забезпечення екологічної безпеки рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон та територій.
23. Зонування територій рекреаційного та лікувально-оздоровчого призначення як необхідна умова забезпечення їх екологічної безпеки.
24. Поняття та юридична природа екологічного аудиту і екологічного страхування та їх місце в системі права екологічної безпеки.
25. Правовий механізм регулювання екологічного аудиту та екологічного страхування у системі права екологічної безпеки, їх форми та види.
26. Проблеми практики застосування законодавства про екологічний аудит та екологічне страхування щодо забезпечення екологічної безпеки .
27. Поняття, юридична природа екологічної стандартизації,
28. нормування, сертифікації та їх місце системі права екологічної безпеки.
29. Правовий механізм регулювання екологічної стандартизації, нормування та сертифікації щодо забезпечення екологічної безпеки.
30. Проблеми практики застосування законодавства про екологічну стандартизацію, нормування та сертифікацію щодо забезпечення екологічної безпеки.
31. Поняття правового забезпечення екологічної безпеки в промисловості.
32. Організаційно-правові форми забезпечення екологічної безпеки в промисловості.
33. Правове забезпечення екологічної безпеки у процесі планування та проектування господарської діяльності.
34. Правове забезпечення екологічної безпеки на стадії експлуатації промислових об'єктів.
35. Юридична природа екологічної безпеки на транспорті.
36. Екологічний ризик як основний критерій правового забезпечення екологічної безпеки на транспорті.
37. Організаційно-правове забезпечення екологічної безпеки на транспорті.
38. Правові засади забезпечення екологічної безпеки на транспорті
39. Поняття екологічної безпеки в сільському господарстві та правові засади її забезпечення.
40. Правові засади забезпечення екологічної безпеки в процесі меліорації земель.
41. Правові засади поводження з пестицидами та агрохімікатами з метою забезпечення екологічної безпеки у сільському господарстві.
42. Поняття, ознаки та критерії продовольчої, біологічної і генетичної безпеки за законодавством України, їх співвідношення з екологічною безпекою.
43. Правові засоби захисту права громадян на безпечність харчових продуктів (внутрішню екологічну безпеку).
44. Правові засади поводження з генетично-модифікованими організмами.
45. Особливості державного управління та регулювання в сфері
46. продовольчої, біологічної і генетичної безпеки.
47. Юридичне визначення та ознаки відходів як об'єктів підвищеної екологічної небезпеки, їх розмежування з іншими суміжними поняттями.
48. Правові засади дозвільної системи у сфері поводження з відходами. Ліцензування операцій у сфері поводження з небезпечними відходами.
49. Правове регулювання перевезення екологічно-небезпечних відходів.
50. Поняття та правове регулювання права громадян на екологічну безпеку.

51. Зміст права громадян на екологічну безпеку.
52. Критерії права громадян на екологічну безпеку.
53. Стан розвитку інституту юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки.
54. Характер, рівні та форми реалізації юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки.
55. Види юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки.
56. Механізм реалізації позитивної юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки.
57. Поняття міжнародної екологічної безпеки.
58. Характеристика міжнародного права екологічної безпеки.
59. Джерела міжнародного права екологічної безпеки.
60. Участь України у міжнародно-правовому співробітництві в сфері забезпечення екологічної безпеки.

10) Навчально-методичне забезпечення

Навчальний процес з дисципліни «Право екологічної безпеки України» повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою.

11) Рекомендована література

Основна

1. Тетарчук І.В. Екологічне право: Особлива частина: повний акад. курс. К.: Центр учбової літератури, 2022. 230 с.
2. Екологічне право України. Загальна частина : підручник / М.В. Краснова, Ю.А. Краснова. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2021. 190 с.
3. Екологічне право / за ред. А.П. Гетьмана. Харків : Право, 2021. 552 с.
4. Екологічне право України : навчальний посібник / за ред. проф. І.І. Каракаша, д.ю.н. Т.Є. Харитонової, к.ю.н. А.І. Черемної; вид. 1-е. Одеса : Гельветика, 2018. 408 с.
5. Краснова Ю.А. Право екологічної безпеки України: теоретичні аспекти: монографія. Київ: НУБіП України, 2017.- 589 с.
6. Краснова Ю.А. Правове регулювання екологічної безпеки в Україні: монографія. Київ: Алерта, 2013. - 304 с.
7. Екологічне право: Особлива частина / за заг. ред. О.М. Шуміла. Харків: ХНУВС, 2017. 384 с.

Додаткова

8. Краснова Ю.А. Проблеми правового забезпечення екологічної безпеки у сільському господарстві України. Аграрне право як галузь права, юридична наука і навчальна дисципліна: матеріали Всеукраїнського круглого столу (Київ, 25 травня 2012 р.): зб. наук. пр. Київ: НУБіП України, 2012. С. 87–90.
9. Краснова Ю.А. Співвідношення права екологічної безпеки з іншими галузями права. Збірник матеріалів Першого зібрання фахівців споріднених кафедр з обговорення актуальних наукових проблем та методики викладання аграрного, земельного, екологічного та природо-ресурсного права у вищих навчальних закладах України (Одеса, 9–10 вересня 2016 р.). Одеса: Юрид. літ-ра, 2016. С. 137–140.
10. Краснова Ю.А. Правова конвергенція у сфері забезпечення екологічної безпеки водного транспорту України. Актуальні проблеми конвергенції екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу: матеріали Всеукр. наук.-практ. круглого столу (Дніпро, 28 жовтня 2016 р.); МОН України, НГУ; Євраз. асоц. правничих шкіл і правників. Дніпро: НГУ, 2016. С. 149–155.
11. Краснова Ю.А. Перспективи розвитку права екологічної безпеки в умовах глобалізації. Сучасний стан та перспективи розвитку екологічного, земельного й аграрного права в умовах євроінтеграції: матеріали круглого столу (Харків, 8 грудня 2017 р.). Харків: Право, 2017. С. 172–

175.

12. Максименцева Н.О. Правове забезпечення поведження з небезпечними відходами: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. – К., 2006. – 19 с.

13. Євстігнєєв А.С. Право сталого природокористування – об'єктивна вимога сьогодення. Природоресурсне право в системі права України: історія, сьогодення, перспективи: зб. матер. круглого столу (м. Харків, 30-1 жовтня 2015 р.) / за заг. ред. М.В. Шульги. Харків: Оберіг, 2015. С. 62-65.

14. Грушкевич Т.В. До питання термінологічної визначеності назви права на екологічну безпеку. Актуальні проблеми юридичної науки. П'ятнадцяті осінні юридичні читання: зб. тез Міжнародної наук. конф. (м. Хмельницький, 21-22 жовтня 2016 р.): у 2-х ч. Хмельницький: Хмельницький ун-т управління та права, 2016. Ч. 2. С. 17-19.

15. Фролов М.О. Правові аспекти екологічного ризику: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06. Київ, 2001. 211 с.

16. Кравченко С.М. Актуальні проблеми міжнародного права навколишнього середовища : підручник / під заг. ред. С.М. Кравченко, А.О. Андрусевич, Дж. Бонайн. – Львів : Видавн. центр ЛНУ, 2002. – 336 с.

17. Популярний коментар до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» / Є. Алексєєва [за заг. ред. О. Кравченко] — Видавництво «Компанія “Манускрипт”» — Львів, 2018. — 60 с.

18. Застосування Європейської конвенції з прав людини для захисту екологічних прав та довкілля (посібник) / Є. Алексєєва, О. Мелень-Забрамна, Д. Скрильніков, — Видавництво «Компанія «Манускрипт» — Львів, 2016. — 240 с.

19. Оцінка впливу на довкілля: можливості для громадськості (посібник) / Є. Алексєєва [за заг. ред. О. Кравченко] — Видавництво «Компанія “Манускрипт”» — Львів, 2017. — 36 с.

20. Грушкевич Т.В. Конституційні засади екологічного інформаційного забезпечення. Вісник Донецького національного університету, Сер. В: Економіка і право. – Вип. 1. – 2011. – С. 604 – 608.

21. Грушкевич Т.В. Інформаційна безпека громадян як складова права на екологічну безпеку. Університетські наукові записки. – 2012. – №3 (43). – С. 279 - 286.

22. Грушкевич Т.В. Теоретико-правова характеристика права на безпечне для життя і здоров'я довкілля. Право і суспільство. – 2015. – №4. – С. 136 - 143.

12) Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=8781>.

2. Електронна бібліотека університету . Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/page_lib.php.

3. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.